

Vest, otorinolar. 2007. - № 1. - S. 14-21.

2. **Bojkova R. V.** Patologija golosovogo apparata pri zabojevanijahshhitovidnojzhelezy / R. V. Bojkova // Voprosyprakticheskofoniatirii. – M., 1997. – S. 129–132.

3. **Vasilenko Ju. S.** Golos. Foniatricheskiaspekty / Ju. S. Vasilenko. – M. : Jenergoizdat. – 2002. – 480 s.

4. **Goncharuk L. E.** Reabilitacijabol'nyhsostojkimifunkcional'nyminarusenijamigolosa pri nalichii u nih nevrolicheskihrasstrojstv / L. E. Goncharuk, O. S. Orlova // Negnojnezabojevanija v otolaringologii. – M., 1984 – S. 63–69.

5. **Karpova O. Ju.** Opytispol'zovanijarefleksoterapii pri lecheniivestibuljarnoskladkovogogolosa u bol'nyh s funkcional'nymizabojevanijamigortani / O. Ju. Karpova // Voprosyprakticheskofoniatirii. – M., 1997. – S. 152–154.

6. **Karpova O. Ju.** Peremehajushhijsfunkcional'nyjstridorkakprojavlenieistericheskogonevroza / O. Ju. Karpova // Vestnikotolaringologii. – 1996. – №3. – S. 51–52.

7. **Orlova O. S.** Psiholingvisticheskijpodhod v korrekcionno-pedagogicheskogradote po ustranenijudisfonij u licgolosorechevyhprofessij/ O. S. Orlova // Voprosyprakticheskofoniatirii. – M., 1997. – S. 140–143.

8. **Lavrova E. V.** Logopedija. Osnovyfonopedii. Uchebnoeposobie dlja VUZov/E. V. Lavrova. – M. : V. Sekachev. – 2013. – 182 s.

9. **Maksimov I. I.** Foniatrija / I. I. Maksimov. – M.: Medicina– 1987. – 283 s.

10. **Shidlovs'ka T. A., Kosakivs'kij A. L.** Aktual'ni pitannja foniatirii. – K.: NMAPO im. P. L. Shupika, 2007. – 232s.

11. **Foniatrija i fonopedija / Dmitriev L. B., Telejaeva L. M., Taptapova S. L.** – M. Medicina – 1990. – 272s.

Шеремет М. К., Ромась О. Ю. Проблема нарушений голоса у лиц голосоречевых профессий

В статье рассматривается проблема нарушения голосовой функции у лиц голосоречевых профессий. Осуществлен анализ литературных источников, посвященный восстановлению голосовой функции с функциональными нарушениями голосового аппарата. Обосновано применение видеоларингостробоскопического обследования. Проанализированы качественные характеристики голоса в 25 работников голосоречевых профессий. Предложена оригинальная методика реабилитации голосовой функции у больных с функциональными дисфониями и фонастения.

Ключевые слова: функциональная дисфония, фонастения, голосовая функция, видеоларингостробоскопия.

Sheremet M. K., Romas O. U. The problem of vocal defects of voice and speech professions

In the article the problem of abuse of vocal function in patients voice and speech professions. The methods of voice rehabilitation function in patients with functional dysphonia and fonasteniyamy. Made foniatrychnoyi theoretical analysis, speech therapy literature and medical literature, modern approaches to restoration vote. Analyzed qualitative characteristics vocal in 25 people voice and speech profession professions.. The original methods of voice rehabilitation function in patients with functional dysphonia and fonasteniyamy.

Keywords: Functional dysphonia, fonasteniyaya, voice function, videolaringostroboskopiya.

Стаття надійшла до редакції 29.09.2015 р.

Статтю прийнято до друку 30.09. 2015 р.

Рецензент: д.психол.н., проф. Шульженко Д.І

УДК: 376-056.36:377

Шум О. А.

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ КОРЕКЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

У даній статті розглядається проведення корекційно-розвивальної роботи на заняттях та уроках з трудового навчання в спеціальному загальноосвітньому закладі як гарантія успішної соціалізації осіб з інтелектуальними порушеннями.

Здійснено аналіз основних завдань корекції вад психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами у процесі трудового навчання.

Показано досвід роботи комунального закладу освіти «Дніпропетровський навчально-реабілітаційний центр №1» Дніпропетровської обласної ради». Особливу увагу приділено соціалізації та профорієнтації осіб з помірною розумовою відсталістю. Акцентовано на особливості та креативності курсу декоративно-ужиткове мистецтво.

Розкривається зміст корекційної роботи під час трудового виховання та навчання протягом всього періоду перебування дитини у спеціальному закладі від дошкільної групи до випускного класу.

Ключові слова: корекційно-розвивальна робота, трудове навчання, соціалізація вихованців з особливими освітніми потребами.

Основною метою освіти особистості з інтелектуальними порушеннями є її підготовка до виконання комплексу ролей, необхідних для самостійного дорослого життя: свідомого громадянина України, старанного працівника, дбайливого сім'янина, вірного товариша. Отже ці цілі спрямовані на досягнення дітьми соціального комфорту і рівних можливостей в сучасному суспільстві. Як наголошує

В.О.Липа, «цільова настанова впливає на систему побудови навчального процесу, на форми організації процесу, на форми організації навчально-виховної роботи... і на методи роботи» [2.с.121].

За ствердженням українського науковця-дефектолога академіка В.М.Синьова саме корекційна складова освітнього процесу цілеспрямовано і послідовно поліпшує розвиток і соціалізацію особистості з інтелектуальними порушеннями. «При навчанні, вихованні, розвиткові людей з розумовою відсталістю з метою поліпшення їх адаптивностей слід, перш за все, дбати про корекцію їх інтелектуального функціонування» [2., с.155].

Корекційно-розвивальна робота у системі спеціальної освіти, за визначенням О.П.Хохліної, «в широкому розумінні спрямовується на максимально можливе зростання дитини при засвоєнні суспільного досвіду, формування способів дій в умовах свідомої цілеспрямованої діяльності» [7.с.8].

Корекцію особливостей психофізичного розвитку необхідно сприймати як основу, органічний стрижень усієї навчально-виховної роботи у спеціальній школі: без цілеспрямованого подолання чи послаблення недоліків розвитку знижується ефективність навчання та виховання дітей.

Теоретичні аспекти проблеми корекційно-розвивальної роботи у спеціальному освітньому закладі для дітей з різними вадами розвитку досліджуються в роботах В.І. Бондаря, Г.М. Дульнева, І.Г. Єременка, В.В. Засенка, А.І. Капустіна, В.О. Липи, Б.І. Пінського, В.М. Синьова, В.Є. Турчинської, Ж.І. Шиф, М.К. Шеремет, О.П. Хохліної, М.Д. Ярмаченка та ін.

В умовах спеціальної освіти, трудове навчання та виховання розглядаються як важливий засіб корекції, розвитку і формування особистості розумово відсталих учнів, підготовки їх до трудової діяльності після закінчення школи.

Корекція вад психофізичного розвитку у процесі трудового навчання передбачає становлення таких характеристик розумової діяльності, які найбільшою мірою сприяють загальній і спеціальній підготовці вихованців до плідної праці, допомагають зрозуміти її сутність. При цьому трудову діяльність особливих учнів потрібно розглядати у взаємоз'язку з освітньою. Загальною для освітньої та трудової діяльності є їх характеристика як загальнолюдської, що здійснюється поетапно та охоплює мотиваційну, змістову й організаційно-операційну сторони. І, саме засвоєння діяльності відповідно до її основних характеристик, її інтелектуального компонента (умінь інтелектуального характеру для виконання роботи - аналізувати завдання, планувати, організувати та контролювати процес праці) є необхідною умовою корекції.

Психолого-педагогічні дослідження визначають провідну позицію правильно організованого трудового навчання для корекції вад розвитку розумової діяльності учнів спеціальної школи, що дозволяє вирішувати завдання соціальної реабілітації дітей з особливими освітніми потребами.

Раніше під час трудового навчання робили опір в основному на збережені здібності учнів з особливими освітніми потребами. Наразі такий підхід до роботи з особливими дітьми вважається недоцільним та неможливим априорі. Корекційний напрямок трудового навчання ставить перед дефектологом глобальніші задачі, тому й очікувані результати та ефективність корекційних технологій набагато вищі, ніж у застарілих «традиційних» методах.

У сучасному українському навчально-реабілітаційному центрі підготовка до праці починається з дошкільного відділення, де закладається фундамент психічного становлення особистості, формується самостійність дій особливої дитини під час трудової діяльності. Досвід роботи вказує на те, що навіть малечі зі складними порушеннями розвитку доступні потужні види праці. Трудове виховання дошкільників з особливими освітніми потребами є одним з найважливіших напрямків корекційно-виховного процесу, який спрямовано не тільки на отримання первинних трудових знань, умінь та навичок, але й на формування перших необхідних правил поведінки в соціумі.

На початковому етапі трудового виховання дитини з особливими потребами особливо важливою є корекція навичок самообслуговування, яка відбувається у звичайному процесі харчування, виконанні гігієнічних процедур, використанні одягу за призначенням, режимних моментах тощо. При правильному корекційному підході особлива дитина привчається наводити порядок і стежити за чистотою. Малюк може самостійно навести порядок у своїх речах, в ігровому куточку, на ігровій ділянці.

У процесі занять господарсько-побутовою працею вихованці опановують практичні дії та набувають навичок користування знаряддями праці. Усе це в майбутньому стає у нагоді й полегшує навчання на уроках з соціально-побутової орієнтації та праці.

Праця дошкільників на закріплених за групами ділянках стає першими кроками, які надають дитині можливість наглядати за рослинами та тваринами, що в свою чергу, в майбутньому може посприяти під час вибору професії. За допомогою корекційної виховної роботи у вихованців формуються працелюбність, охайність, любов до природи та інші позитивні якості особистості, необхідні для майбутньої успішної соціалізації.

У дошкільному відділенні КЗО «ДНРЦ №1» ДОР» з метою якісного корекційного впливу активно використовують технології колективно-групового навчання. На заняттях з ручної праці діти створюють колективні аплікації, вироби з природних матеріалів, конструюють найпростіші макети технічних об'єктів.

Дефектологи на заняттях з дошкільнятами використовують проблемно-евристичні, інтерактивні, ігрові, інтегративні технології. Активно застосовують сучасні засоби донесення матеріалу: навчальні презентації, спеціальні освітні, розвивальні комп'ютерні програми, ігри-симулятори тощо.

За умови проведення якісної корекційно-виховної роботи в дошкільному відділенні загалом та, особливо під час занять з усіх видів праці, адаптація першокласників в школі проходить безболісно та цікаво.

З огляду на роботи провідних фахівців дефектології з питань корекційних технологій соціалізації осіб з особливими освітніми потребами, дістаємо висновку, що актуальними залишаються дослідження Г.М.Дульнева [3], який основну увагу приділяв з'ясуванню шляхів підвищення корекційно-розвивального значення ручної праці в спеціальній школі та вихованню в учнів початкових класів з особливостями психофізичного розвитку самостійності при виконанні трудових завдань. Науковець вважав, що досягненню корекційної мети трудового навчання не може сприяти організація, при якій відбувається своєрідний поділ праці: все, що потрібно робити руками, роблять учні, що потрібно розв'язувати головою, за учнів - учитель. Дієві засади класиків дефектології щодо корекційного впливу на уроках ручної праці педагога ДНРЦ№1 ефективно застосовують на рівні з інноваційними технологіями.

Трудове навчання в спеціальній початковій школі є однією з ланок неперервної технологічної освіти, що продовжує дошкільну освіту, створює базу для успішного опанування учнями технологій основної школи та виконує пропедевтичну функцію щодо подальшого професійно-трудового навчання.

Корекційно-розвивальні завдання трудового навчання в молодших класах спрямовуються на забезпечення: пізнавального, мовленнєвого, сенсомоторного та особистісного розвитку.

Основна корекційна роль у трудовому навчанні учнів з інтелектуальними порушеннями молодшого віку відводиться формуванню життєвої компетентності дитини, яка розглядається як здатність застосовувати на практиці знання, досвід, суспільні цінності, базові навички комунікації і соціально-побутової адаптації, набуті у процесі навчання та комплексної реабілітації.

Систематичне і грамотно організоване включення учнів у доступні види праці сприяє виправленню зазначених психічних особливостей. Потрібно звернути увагу на те, що «механічна» участь учнів у різних видах трудової діяльності автоматично не призводить до виправлення недоліків психофізичного розвитку. Цьому передують довготривала спеціально організована робота щодо надання урокам трудового навчання корекційно-виховної спрямованості, у процесі якої долаються прогалини в знаннях вихованців, збагачуються уявлення дітей про оточуючий світ речей і явищ, виховуються найпростіші навички самообслуговування, виправляються недоліки довільних рухів. На уроках трудового навчання в учнів з особливими освітніми потребами розвивається інтерес до праці, формується комплекс умінь і навичок роботи з найпростішими матеріалами.

Корекційна функція всіх видів праці забезпечується доцільним підбором трудових завдань, дозуванням трудових зусиль дітей, спеціальними вправами щодо розвитку і закріплення в учнів процесів аналізу, синтезу, порівняння, запам'ятовування, мовлення, рухів, емоційно-вольової сфери.

Розглядаючи зміст мінімальних вимог до рівня професійної підготовленості випускників спеціальної школи, необхідно відзначити, що пріоритетною має бути оцінка стану загальнотрудових

умінь (орієнтування в завданні, планування, самоконтроль). Нестача таких умінь та навичок притаманна для осіб з особливостями інтелектуального розвитку, і в той же час їх спроможність трудитися є показником соціальної адаптації вихованця з особливими освітніми потребами. Необхідності формування трудових умінь завжди надавалося велике значення, а в теперішній час актуальність вирішення цього завдання значно зросла. У країні з'являється велика кількість робочих місць, доступних для випускників спеціальних закладів: обслуговуюча праця, квітникарство, пакування, вантаження-розвантаження, нескладна обробка матеріалів та складання виробів на малих виробничих підприємствах, фасування товарів в торгових центрах тощо. Виконання такої роботи в більшості випадків не викликає складнощів навіть у осіб з помірною розумовою відсталістю. Успішність плідної діяльності в такому випадку в основному залежить від загальнотрудових навичок та умінь особи з інтелектуальними порушеннями.

Велике значення в майбутній успішній соціалізації вихованців з особливими освітніми потребами має прогнозування профпридатності та вибір напрямку трудового навчання в старшій школі.

Профвідбір у спеціальній школі – не тільки прийняття альтернативного рішення «придатний - непридатний», але й прогнозування професійної придатності (відповідність психофізіологічних та особистісних якостей школяра вимогам професії), що передбачає формування недостатньо розвинених професійно важливих якостей учнів в навчальному процесі. Трудове навчання та виховання учнів старших класів спеціальної школи являє собою складну систему спеціального корекційно-освітнього впливу, що передбачає залучення вихованців закладу у процес спланованої трудової діяльності з метою формування у них власної зони психологічного комфорту, позитивного ставлення до праці, готовності виконувати повсякденну роботу, утримувати в належному стані робочі місця та інструмент.

Особливу увагу слід приділяти тому, що «корекційно-розвивальна робота на уроках праці має здійснюватись на основі опанування учнями техніко-технологічних знань та практичних умінь» [4.с.14].

Під час виконання трудових завдань завдяки їх предметно-практичному змісту виникають сприятливі передумови для формування самостійної усвідомленої діяльності та корекції недоліків розумового розвитку вихованців з особливими освітніми потребами.

Характер корекційного впливу на уроках з обслуговуючої праці, декоративно-ужиткового мистецтва, столярної праці, слюсарної праці, швейної праці, квітникарства в старших класах суттєво відрізняється від корекційної роботи на уроках трудового навчання в підготовчих-четвертих класах. Професійна праця припускає наявність у дитини досить сформованих трудових навичок.

На думку вітчизняного вченого Бондаря В.І [1] в процесі навчально-виховної роботи важливим є використання таких корекційних засобів, які б допомагали формувати у розумово відсталих учнів контроль дій, вимірювальні операції, спрямованість на досягнення визначеної мети та забезпечували б свідоме оволодіння трудовими вміннями та навичками планування, самоконтролю, самооцінки.

На прикладі нашого закладу можна стверджувати, що діти, які раніше вважалися «не здібними до навчання», активно та успішно залучаються до обслуговуючої праці. Якщо уроки корекційно спрямовані, учні з помірною розумовою відсталістю із задоволенням включаються в процес побутової роботи та роботи на пришкольніх ділянках. Вже на другому році навчання (7 клас) вихованці з «дуже» особливими освітніми потребами за допомогою технологічних карт спроможні спланувати свою працю. Звичайно, що на початку роботи з такими учнями використовують не текстові, а предметні технологічні картки, які згодом замінюються на комбіновані, але результати корекції та компенсації недоліків розвитку вражають.

У 2012-му році вперше у нашому реабілітаційному центрі закінчив навчання клас учнів з помірною розумовою відсталістю та дитячим аутизмом. На сьогодні 80% випуску працевлаштовано, матеріально себе забезпечують та отримують задоволення від власної праці в дорослому житті.

Також предметом нашої особливої гордості є уроки з декоративно-ужиткового мистецтва, що спрямовані на виховання художньої культури школярів, на розвиток їх потенційних можливостей і інтересів до народної творчості, її традицій і спадщини. Залучення дітей і підлітків до навчання народним ремеслам передбачає вирішення проблеми культурної спадкоємності, естетичного, художнього і морального виховання, професійної орієнтації.

На уроках з декоративно-ужиткового мистецтва застосовуються всі можливі сучасні технології. Діти з інтелектуальними порушеннями практично не працюють «в стіл». Роботами прикрашаються дошкільне відділення, школа, спальні кімнати, актові зали. Звичайно, художні витвори особливих учнів беруть участь у виставках державного, обласного та міського значення. Виробами наших вихованців завжди зацікавлюються зарубіжні гості закладу. Роботи презентують меценатам, дарують батькам, друзям. Це складні, зовсім не елементарні дитячі роботи. Звичайно, їх рівень дуже високий. Сучасні корекційні та креативні технології викладання предмету дозволяють усі ці роботи зробити закінченими і завершеними.

Зрозуміло, що первинне діагностування рівня творчого потенціалу особливої дитини не завжди дає певні результати, тому доцільним є коригування планів розвитку за рахунок повторної діагностики. Комплекс корекційних дій передбачає проведення роботи щодо попередження проявів остраху невдач, помилок, невдоволеності собою.

Необхідно підкреслювати творчий потенціал вихованців з особливими освітніми потребами, підтримувати особисту думку, не гасити її, не заганяти в рамки загальних завдань, а розвивати і підтримувати усвідомлення її значимості.

Все це надало можливість створити у закладі унікальну художню колекцію самобутніх робіт учнів. Педагогічний колектив втілює в навчально-виховний процес інноваційні технології, впроваджує авторські програми та курси з народно-ужиткового мистецтва, нові сучасні техніки обробки матеріалів.

Виготовлення корисних речей і виконання суспільно значущих трудових завдань підвищують у учнів з інтелектуальними порушеннями інтерес до роботи, активність, сприяють формуванню у дітей соціальних мотивів власної діяльності.

З огляду на вище зазначене можна стверджувати, що корекційна робота з трудового виховання в системі освітньої діяльності в закладах для дітей з особливими освітніми потребами повинна бути спрямованою на формування стійкого позитивного відношення до праці й розвитку інтересу до обраної професії, прагнення досягти високих показників у трудовій діяльності, дбайливого відношення до суспільної власності й особистої відповідальності за результати своєї і загальної роботи.

В освіті вихованців з особливими освітніми потребами особлива роль відводиться корекційно-спрямованому трудовому навчанню, що в свою чергу дозволить їм працевлаштуватися в дорослому віці, брати участь у житті і праці трудового колективу, долучатися до соціального і культурного життя сучасного суспільства, гідно влаштувати свій побут відповідно до норм і правил соціуму.

Використана література:

1. **Бондар В.І.** Передумови розвитку державної системи спеціального навчання дітей із психофізичними вадами // Дефектологія. - 1997. - №2.
2. **Дидактичні та соціальні психологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі.** Науково-методичний збірник// Корекційна психопедагогіка у системі педагогічних наук / За редакцією Бондаря В.І., Засенка В.В. - Запоріжжя, 2006. - 326с.
3. **Дульнев. Г.М.** Основы трудового обучения во вспомогательной школе. Психолого-педагогическое исследование. - М.: Педагогика, 1969. – 216 с.
4. **Мерсіянова Г.М.** Професійно-трудове навчання у спеціальних загальноосвітніх навчальних закладах для розумово відсталих дітей. Посібник. - К., Педагогічна думка, 2012.-80с.
5. **Прикладна корекційна психопедагогіка: Олігофренопедагогіка.** Навчальний посібник/За ред. О.В. Гаврилова, В.О. Липи.- Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друк-Сервіс», 2014.- 592 с.
6. **Товстоган В.С.** Методичне забезпечення професійного відбору у системі трудової підготовки учнів допоміжної школи. Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.03 - Київ, 2002.
7. **Хохліна О.П.** Психолого-педагогічні основи корекційної спрямованості трудового навчання учнів з обмеженими розумовими можливостями. Автореф. дис. ... д-ра психологічних наук: 19.00.08 - Київ, 2000.

References

1. **Bondar V.I.** Peredumovy rozvytku derzhavnoi' systemy special'nogo navchannja ditej iz psyhofizychnymy vadamy // Defektologija. - 1997. - №2.
2. **Dydaktychni ta social'ni psyhologichni aspekty korekcijnoi' roboty u special'nij shkoli.** Naukovo-metodychnyj zbirnyk// Korekciyna pshopedagogika u systemi pedagogichnyh nauk / Za redakciyeju Bondarja V.I., Zasenka V.V. - Zaporizhzhja, 2006. - 326s.
3. **Dul'nev. G.M.** Osnovy trudovogo obucheniya vo vspomogatel'noj shkole. Psyhologo-pedagogycheskoe yssledovanye. - M.: Pedagogyka, 1969. – 216 s.
4. **Mersijanova G.M.** Profesijno-trudove navchannja u special'nyh zagal'noosvitnih navchal'nyh zakladah dlja rozumovo vidstalyh

ditej. Posibnyk. - K., Pedagogichna dumka, 2012.-80s.

5. **Prıkladna** korekcijsna pshopedagogika: Oligofrenopedagogika. Navchal'nyj posibnyk/Za red. O.V. Gavrylova, V.O. Lypu.- Kam'janec'-Podil's'kyj: TOV «Druk-Servis», 2014.- 592 s.

6. **Tovstogan V.S.** Metodychne zabezpechnnja profesijnogo vidboru u systemi trudovoi' pidgotovky uchniv dopomizhnoi' shkoly. Avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.03 - Kyi'v, 2000.

7. **Hohlina O.P.** Psyhologo-pedagogichni osnovy korekcijsnoi' sprjamovanosti trudovogo navchannja uchniv z obmezhenymy rozumovymy mozhlyvostjamy. Avtoref. dys. ... d-ra psyhologichnyh nauk: 19.00.08 - Kyi'v, 2000.

Шум О.А. Застосування сучасних корекційних технологій як запорука успішної соціалізації дітей з особливими освітніми потребами.

В данной статье рассматривается проведение коррекционно-развивающей работы на занятиях и уроках по трудовому обучению в специальном общеобразовательном учреждении как гарантия успешной социализации лиц с интеллектуальными нарушениями.

Осуществлен анализ основных задач коррекции недостатков психофизического развития детей с особыми образовательными потребностями в процессе трудового обучения.

Показан опыт работы коммунального учреждения образования «Днепропетровский учебно-реабилитационный центр №1» Днепропетровского областного совета».

Особое внимание уделено социализации и профориентации лиц с умеренной умственной отсталостью. Сделан акцент на уникальности и креативности курса декоративно-прикладное искусство.

Раскрывается содержание коррекционной работы во время трудового воспитания и обучения на протяжении всего периода нахождения ребёнка в специальном учебном учреждении от дошкольной группы до выпускного класса.

Ключевые слова: коррекционно-развивающая работа, трудовое обучение, социализация воспитанников с особыми образовательными потребностями.

Shum O.A. Application of modern correctional technologies as a guarantee of successful socialization children with special educational needs

This article discusses the corrective-developing work in the classroom and lessons of labor studies, at special general educational establishment, as a guarantee of successful socialization of people with intellectual disabilities.

It was analyzed main tasks of correcting defects of mental and physical development of children with special educational needs in the labor training.

Work displaces experience in municipal educational institution «Dnipropetrovs'k Education and Rehabilitation Center №1» Dnipropetrovs'k regional council». Particular attention is paid on socialization and vocational guidance of persons with moderate mental retardation. Emphasis is placed on features and creativity course national-applied art.

Disclosed the content of correctional work during the labor education of the child at the special educational establishment from pre-school group to the final grade.

Key words: corrective-developing work, labor studies, socialization of pupil with intellectual disabilities.

Стаття надійшла до редакції 14.09.2015 р.

Статтю прийнято до друку 20.09. 2015 р.

Рецензент: к.пед.н., проф. Липа В.О.